

بررسی عوامل مؤثر در مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه (مورد مطالعه استان چهارمحال و بختیاری)

نویسندگان: حجت اله مرادی پردنجانی^۱ و ساناز مطلبی^۲

تاریخ دریافت: ۹۳/۶/۲۷

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۳/۹/۱۰

فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال هفدهم، شماره ۶۴، پاییز ۱۳۹۳

چکیده

این مقاله که به بررسی عوامل مؤثر در مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه پرداخته است، درصدد است تا مهم‌ترین عواملی را که در مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه مؤثرند، شناسایی کند. طرح آن از نوع توصیفی بوده که به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه تحقیق را همه اعضای بسیج استان چهارمحال و بختیاری تشکیل می‌دهند که از میان آنها تعداد ۸۴۳ نفر به روش چند مرحله‌ای و از شهرهای مختلف استان انتخاب و اطلاعات مورد نیاز نیز از طریق پرسشنامه‌ای محقق ساخته گردآوری شده است. در نهایت، داده‌های به‌دست آمده با استفاده از آزمون همبستگی و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که برخی از یافته‌های آن به شرح زیر است:

میانگین همه مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی اعضای بسیج در فعالیت‌های اجتماعی بالاتر از میانگین نمره مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی اعضای بسیج، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی اعضای بسیج از میزان متوسط نمره معیار بالاتر است.

بین مسئولیت‌پذیری، سابقه و رضایتمندی اعضای بسیج از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی اعضای بسیج با مشارکت آنان با دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت، رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که فقط تأثیر مسئولیت‌پذیری و سابقه مشارکتی معنی‌دار است و تأثیر بقیه متغیرها بر مشارکت اعضای بسیج معنی‌دار نشده است.

واژگان کلیدی

مشارکت، اعضای بسیج، نظم، امنیت اجتماعی، چهارمحال و بختیاری

۱. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد (نویسنده مسئول) hmoradip@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

مقدمه

مشارکت از دیرباز یکی از ابزارهای مهم زندگی انسان‌ها بوده و پدیده جدیدی محسوب نمی‌شود و می‌توان آن را با مفاهیمی نظیر همکاری، مساعدت و یاریگری مرتبط دانست (شادی طلب، ۱۳۸۲: ۲۸). مشارکت، فعالیت داوطلبانه افراد برای تغییر خودخواسته، بهبود خود و زندگی و محیط و نهایتاً افزایش توانایی و عمل برای پاسخ به طرح‌ها و برنامه‌های توسعه است (تریسترا، ۲۰۰۸).

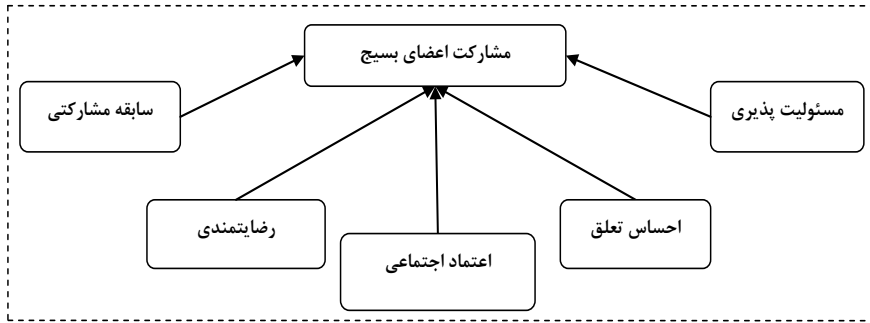
با گسترش معنای مشارکت و راه‌یافتن آن به عرصه‌های مختلف زندگی، امروزه سخن از وضعیت است که همه مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالت آگاهانه و واقعی پیدا می‌کنند (اسکوگان، ۱۹۹۶/ترجمه مسعودنیا، ۱۳۷۶). حضور مردم، در اداره امور از دیرباز مورد توجه بوده است (اکبری، ۱۳۸۳؛ علوی تبار، ۱۳۸۹)، مدیران اجرایی نیز باید آن را بپذیرند و در میان جریانات مختلف، هیچ‌کس در لفظ و نوشتار، از آن سر برنناید (احمدی و توکلی، ۱۳۸۸). یکی از جدیدترین عرصه‌های بروز مشارکت، مشارکت در ارتقای نظم و امنیت جامعه است. این نوع مشارکت با بروز مسائل و معضلات فرهنگی و اجتماعی جامعه، طرح راه‌حل‌های رفع معضلات و افزایش آگاهی نسبت به آنها اهمیتی دوچندان یافته است (خورشیدوند، ۱۳۸۸). باید توجه داشت در اجرای این مأموریت (ارتقای نظم و امنیت) دستگاه‌های امنیتی کشور هر قدر هم که توان علمی، نیروی انسانی و تجهیزاتی‌شان را بهبود دهند اما به تنهایی قادر به تأمین نظم و امنیت نبوده و تنها راه، مشارکت مردمی است. مشارکت اعضای بسیج و استفاده از ظرفیت‌های خوب آنان به ارتقای نظم و امنیت جامعه کمک خواهد کرد (محمدی، ۱۳۸۹؛ حسن‌آبادی، ۱۳۸۹ و رجب‌زاده، ۱۳۸۹). در سال‌های گذشته مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در سطوح پایین و ابتدایی صورت می‌پذیرفت و این امر موجبات نارضایتی عمومی را از عملکرد دستگاه‌های امنیتی کشور در پی داشته است (شایگان، ۱۳۸۸)؛ لذا به منظور رفع این مشکل و فراهم نمودن بسترهای جلب مشارکت عمومی تمهیداتی به عمل آمد که امکان جلب مشارکت عمومی را بیش از پیش فراهم نموده است (خوش‌فر، ۱۳۸۴)؛ بنابراین مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در جامعه یکی از اهداف دستگاه‌های امنیتی کشور است که باید برنامه‌ریزی مناسبی برای آن انجام شود (نماین و جلالی، ۱۳۷۸).

از آنجایی که بسیج ماهیتی فرهنگی و اجتماعی دارد، از آن می‌توان به یک قدرت ملی یاد کرده و در واقع، یک بازنمایی تاریخی ملی و بازسازی فرهنگی دینی و غیرت و عزم ملی به شمار می‌آید که محصول آن همان توسعه امنیت خواهد بود (صادقی پور، ۱۳۸۲: ۲۳۵-۲۳۴). استراتژی بسیج، ایجاد نظم و امنیت اجتماعی و تاکتیک فرهنگی بسیج، ایثار و

از خودگذشتگی برای حفظ امنیت است و باید با این دو ویژگی به فرهنگ‌سازی ادامه حیات دهد (موزن جامی، ۱۳۷۸). بر حسب دکترین امام خمینی (ره) بسیج یک حرکت همه‌جانبه، فرهنگی، نظامی، امنیتی، عقیدتی، اخلاقی و... و از نوع چندتخصصی و میان‌رشته‌ای است و یک قدرت ملی برای رفع بحران‌ها و جلوگیری از عوامل مخرب فرهنگی و امنیتی می‌باشد که کارکردهای همه‌جانبه و گسترده دارد که گاهی فراتر از سطح ملی است. اعضای بسیج، نقش مؤثری در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه دارند که دستگاه‌های امنیتی کشور باید به آن توجه داشته باشند. باید به دنبال راه‌حلی گشت تا بتوان از آن طریق، اعضای بسیج را در همکاری با دستگاه‌های امنیتی کشور مشارکت داد اما متأسفانه به دلیل اینکه اطلاعی در خصوص میزان مشارکت اعضای بسیج در دست نیست، نمی‌توان اقدامی انجام داد و راهکاری اساسی ارائه نمود و نمی‌توان انتظار مشارکت حداکثری آنان را داشت.

درباره موضوع مشارکت و عوامل مؤثر بر آن، نظریات متعددی ارائه شده است. فیش باین - آیزن احساس مسئولیت‌پذیری و تعهد، اعتماد متقابل، سابقه مشارکتی، رضایت از خدمات و عملکرد و احساس تعلق (علوی تبار، ۱۳۷۹)؛ گروه‌های احساس مسئولیت‌پذیری و تعهد و احساس تعلق (قاسمی پویا، ۱۳۸۲) و فرنچ نیز رضایت از خدمات و عملکرد را در ارتقای مشارکت شهروندان مؤثر می‌داند (اکبری، ۱۳۸۳). پژوهش‌های متعددی نیز به بررسی عوامل مؤثر در مشارکت پرداخته‌اند: اسکات (۲۰۰۳) به نقش اعتماد اجتماعی، هاگ و رو (۲۰۰۷) به نقش اعتماد اجتماعی و مسئولیت‌پذیری، کاریانن (۲۰۱۰) به نقش رضایتمندی از خدمات و عملکرد، انصاری (۱۳۸۲)، شرافتی پور (۱۳۸۶)، شایگان (۱۳۸۸) و مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) به نقش احساس تعهد و مسئولیت‌پذیری، مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) به نقش رضایت از خدمات و عملکرد و انصاری (۱۳۸۲) و مرادی پردنجانی (۱۳۸۹) به نقش و اهمیت احساس تعلق و شایگان (۱۳۸۸) به نقش اعتماد اجتماعی در مشارکت توجه داشته‌اند. با وجود اهمیتی که بحث مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت جامعه دارد، تاکنون تحقیقی در زمینه گرایش اعضای بسیج به مشارکت با دستگاه‌های امنیتی کشور صورت نگرفته است. در این تحقیق، سعی داریم ضمن بررسی وضعیت مشارکت اعضای بسیج، مهم‌ترین عواملی را که در مشارکت اعضا مؤثرند، شناسایی کنیم تا با استفاده از آن بتوانیم مشارکت حداکثری بسیجیان را در ارتقای نظم و امنیت جامعه به‌همراه داشته باشیم. با توجه به نظریات مطرح‌شده و همچنین تحقیقات انجام‌شده در این تحقیق، از الگو مفهومی زیر برای بررسی عوامل مؤثر در مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه استفاده شده است.

شکل ۱: الگوی مفهومی

- در این مقاله، فرضیات زیر مورد آزمون قرار گرفته است:
۱. بین عامل مسئولیت پذیری با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 ۲. بین عامل سابقه مشارکتی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 ۳. بین عامل رضایتمندی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 ۴. بین عامل احساس تعلق اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 ۵. بین عامل اعتماد اجتماعی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 ۶. تأثیر عوامل مسئولیت پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تأمین کننده نظم و امنیت، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی بر مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی معنادار است.

روش‌شناسی

با توجه به اینکه تحقیق حاضر به توسعه و کاربرد دانش موجود در زمینه «مشارکت» از نوع کاربردی می‌پردازد و با توجه به اینکه هدف آن شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه است، در زمره طرح‌های توصیفی به شمار می‌آید و از آنجایی که به تحلیل وضعیت موجود در خصوص شناسایی عوامل مؤثر در مشارکت اعضای بسیج در مقطع زمانی حاضر و به صورتی واقعی می‌پردازد، از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری تحقیق را تمامی اعضای بسیج استان چهارمحال و بختیاری تشکیل می‌دهند، که از میان آنها تعداد ۳۴۸ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و از شهرهای مختلف استان انتخاب شده‌اند.

برای گردآوری داده‌های مورد نیاز، علاوه بر اطلاعات کتابخانه‌ای که به منظور دستیابی به پیشینه تحقیق انجام گرفت، در مرحله میدانی و برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه‌ای محقق ساخته استفاده شد. پایایی کرانباخ پرسشنامه، در بین ۳۷ عضو بسیج و برای سؤالات مربوط به مشارکت و عوامل مؤثر به ترتیب برابر ۸۹/۰ و ۹۰/۰ به دست آمد که بر اساس منابع موجود پایایی قابل قبول است.

یافته‌ها

برای آزمون فرضیات تحقیقی از آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده و تمامی محاسبات و تجزیه تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS انجام شده است. در ادامه، نتایج مربوط به آزمون فرضیات تحقیق آمده است (جدول ۱ نتایج آزمون فرضیات ۱ تا ۵ و در جدول ۲ نتایج تحلیل رگرسیونی پیش‌بینی مشارکت اعضای بسیج با توجه به مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی آنان آمده است).

فرضیه ۱ تا ۵: فرضیات ۱ تا ۵ این تحقیق بیان می‌کند که بین مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی اعضای بسیج با مشارکت اجتماعی آنان در ارتقای امنیت اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج نشان داد:

۱. بین مسئولیت‌پذیری اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی ۵۵/۰ رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۲. بین سابقه مشارکتی اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی ۶۲/۰ رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۳. بین رضایتمندی اعضای بسیج از خدمات و عملکرد با مشارکت آنان در ارتقای امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی ۴۹/۰ رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۴. بین احساس تعلق اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی ۴۶/۰ رابطه معنی‌داری وجود دارد.
۵. بین اعتماد اجتماعی اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی ۲۳/۰ رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره ۱: نتایج آزمون همبستگی بین متغیرها

نتیجه	معنی داری	ضریب همبستگی	متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین
تأیید فرضیه	/۰۰۰	/۵۵	مشارکت در ارتقای امنیت اجتماعی	مسئولیت‌پذیری اعضای بسیج
تأیید فرضیه	/۰۰۰	/۶۳	مشارکت در ارتقای امنیت اجتماعی	سابقه مشارکتی اعضای بسیج
تأیید فرضیه	/۰۰۰	/۴۹	مشارکت در ارتقای امنیت اجتماعی	رضایتمندی از خدمات و عملکرد
تأیید فرضیه	/۰۰۰	/۴۶	مشارکت در ارتقای امنیت اجتماعی	احساس تعلق اعضای بسیج
تأیید فرضیه	/۰۰۰	/۲۳	مشارکت در ارتقای امنیت اجتماعی	اعتماد اجتماعی اعضای بسیج

فرضیه ۶: تأثیر عوامل مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی بر مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی معنادار است.

در جدول ۲ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیونی اثر متغیرهای پیش‌بین بر مشارکت اعضای بسیج آمده است. همان‌گونه که نتایج نشان می‌دهد، ضریب تعیین ۵۱/۵۱ نشان می‌دهد که ۵۱ درصد از تغییرات مربوط به مشارکت اعضای بسیج با مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی و اعتماد اجتماعی آنها توضیح داده می‌شود و بقیه تغییرات، به متغیرهای دیگری خارج از این تحقیق ربط دارد. در جدول ۲ همچنین ضرایب رگرسیونی متغیرها آمده است، با توجه به ستون معنی‌داری ملاحظه می‌شود که فقط تأثیر متغیر مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی و اعتماد اجتماعی معنی‌دار است و تأثیر مابقی متغیرها (متغیرها) بر مشارکت اعضای بسیج معنی‌دار نشده است. به نظر می‌رسد که نتایج مندرج در جدول ۲ با نتایج جدول ۱ در تضاد باشند و با وجودی که در جدول ۱ ارتباط متغیرها با آزمون همبستگی معنی‌دار شده اما در تحلیل رگرسیون تأثیر برخی از متغیرها بر مشارکت اعضای بسیج (از لحاظ آماری) معنی‌دار نشده است.

جدول شماره ۲: ضرایب رگرسیونی متغیرها

معنی داری	t	ضریب Beta	ضریب B	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	الگو
۰/۰۰۰	۱۴/۳۵		۷/۸۵	۰/۵۱	۰/۷۱	(ثابت)
۰/۰۰۰	۸/۱۶۶	۰/۳۸۹	۱/۰۱۷			مسئولیت‌پذیری
۰/۰۰۰	۹/۵۲	۰/۴۵۰	۷/۸۵			سابقه مشارکتی
۰/۳۵۵	۰/۹۲۶	۰/۰۵۲	۰/۰۸۷			رضایتمندی از خدمات و عملکرد
۰/۲۷۹	۱/۰۸	۰/۰۵۹	۰/۰۹۷			احساس تعلق
۰/۰۰۱	۳/۲۲	۰/۱۶۰	۰/۱۷۳			اعتماد اجتماعی

نتیجه‌گیری

مهم‌ترین راهبرد بسیج، ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در جامعه است و با ایثار و از خودگذشتگی به فرهنگ‌سازی ادامه حیات می‌دهد. پژوهش حاضر به تبیین عوامل مؤثر بر مشارکت اعضای بسیج در ارتقای امنیت اجتماعی در جامعه پرداخته است. بر این اساس، ۶ فرضیه مورد آزمون قرار گرفت که نتایج مربوط به آزمون فرضیات در ادامه آمده است.

در رابطه با فرضیه ۱ نتایج نشان داد که بین عامل مسئولیت‌پذیری با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج تحقیق حاضر با نظریات فیش باین-آیزن و گروهی و همچنین تحقیقات هاگ و رو (۲۰۰۷)، انصاری (۱۳۸۲)، شرافتی پور (۱۳۸۶)، شایگان (۱۳۸۸) و مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان دادند مسئولیت‌پذیری نقش مهمی در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم‌جهت بوده و نتایج تحقیقات آنها را تأیید می‌کند.

در رابطه با فرضیه ۲ نتایج نشان داد که بین عامل سابقه مشارکتی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج حاصل از تحقیقات مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان داد سابقه مشارکتی، نقش مؤثری در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم‌جهت بوده و نتایج آن را تأیید می‌کند. در رابطه با فرضیه ۳ نتایج نشان داد که بین عامل رضایتمندی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج تحقیق حاضر با نظریات فیش باین آیزن و فرنچ و همچنین تحقیقات کاریانن (۲۰۱۰)، انصاری (۱۳۸۲) و مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان دادند رضایتمندی از خدمات و عملکرد، نقش مؤثری در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم‌جهت بوده و نتایج آن را تأیید می‌کند. در رابطه با فرضیه ۴ نتایج نشان داد که بین عامل احساس تعلق اعضای بسیج با مشارکت آنان در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج تحقیق حاضر با نظریات فیش باین-آیزن و همچنین تحقیقات مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان دادند احساس تعلق نقش مهمی در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم‌جهت بوده و نتایج آنها را تأیید می‌کند.

در رابطه با فرضیه ۵ نتایج نشان داد که بین عامل اعتماد اجتماعی با مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج تحقیق با نظریات فیش باین-آیزن و همچنین تحقیقات اسکات (۲۰۰۳)، هاگ و رو (۲۰۰۷) و شایگان (۱۳۸۸) که نشان دادند اعتماد اجتماعی نقش مؤثری در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم‌جهت بوده و نتایج آنها را تأیید می‌کند.

در رابطه با فرضیه ۶ نتایج نشان داد که تأثیر عوامل مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی، رضایتمندی از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت، احساس تعلق و اعتماد اجتماعی بر مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی معنادار است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که ۵۱ درصد از تغییرات مربوط به مشارکت اعضای بسیج با مسئولیت‌پذیری، سابقه مشارکتی و اعتماد اجتماعی آنها توضیح داده می‌شود و بقیه تغییرات به متغیرهای دیگری خارج از این تحقیق ربط دارد. با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق، پیشنهادهای راهبردی زیر به منظور جلب مشارکت اعضای بسیج در ارتقای امنیت اجتماعی جامعه قابل عرضه است.

۱. تشویق اعضای بسیج به انجام فعالیت‌های مشارکتی در قالب تهیه فیلم‌ها، بروشورها، برنامه‌های تلویزیونی، سخنرانی‌ها، کارگاه‌های آموزشی و...
۲. ارتقای کارایی بسیج، راهکار دیگری است که دستگاه‌های امنیتی باید به آن توجه داشته باشند. افزایش و ارتقای کارایی نیروی مقاومت بسیج به افزایش راندمان کاری و در نهایت بهره‌وری آن منجر می‌شود.
۳. افزایش حس تعهد و مسئولیت‌پذیری در اعضای بسیج
۴. افزایش احساس رضایتمندی در اعضای بسیج از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت
۵. ارتقای اعتماد اجتماعی در بین اعضای بسیج
۶. افزایش حس تعلق شهروندان به گروه و محل سکونت خود
۷. افزایش آموزش‌های مشارکتی: این راهکار در جهت افزایش دانش اعضای بسیج درباره موضوع مشارکت: ارتقای آگاهی اعضای بسیج از وظایف دستگاه‌های تأمین‌کننده نظم و امنیت، بالا بردن آگاهی اعضای بسیج از حقوق شهروندی، افزایش شناخت اعضای بسیج از ابعاد مشارکت می‌باشد.
۸. بهره‌گیری از رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی (تلویزیون، مطبوعات و...) در فعالیت‌های مشارکتی: تهیه برنامه‌های تلویزیونی در قالب فیلم‌های مستند و سینمایی با همکاری صدا و سیما می‌تواند راهکاری مؤثر در جلب مشارکت به شمار آید.

منابع

۱. احمدی، اصغر؛ توکلی، محمود (۱۳۸۸)؛ بررسی میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در اداره امور شهری، فصلنامه تحقیقات علوم اجتماعی ایران، سال اول، شماره ۲
۲. اسکوگان، وسلی جی (۱۳۷۶)؛ مشارکت اجتماعی و مراقبت انتظامی همگانی، کتاب سال امنیت اجتماعی، ترجمه ابراهیم مسعودنیا، تهران، نشر آشنایی
۳. اکبری، حسن (۱۳۸۳)؛ عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران
۴. انصاری، حمید (۱۳۸۲)؛ عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در امور مربوط به ناجا در شهرستان تهران، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، تهران، معاونت اجتماعی ناجا
۵. حسن آبادی (۱۳۸۹)؛ تنها راه مشارکت مردمی است، پایگاه خبری نیروی انتظامی
۶. خورشیدوند، رحیم (۱۳۸۸)؛ بررسی نقش مشارکت سازمان های مردم نهاد در برقراری نظم و امنیت، دوماهنامه توسعه منابع انسانی پلیس، تهران، دفتر تحقیقات کاربردی معاونت طرح و برنامه و بودجه ناجا، شماره ۲۵، سال ۶
۷. خوش فر، غلامرضا (۱۳۸۴)؛ بررسی مشارکت مردم در ایجاد، حفظ و گسترش امنیت اجتماعی، کتاب مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، انتشارات گلپونه
۸. رجبزاده، عزیزالله (۱۳۸۹)؛ مشارکت مردم ضامن امنیت، (online:www.Police.ir)
۹. شادی طلب، رضا (۱۳۸۲)؛ مشارکت در امور شهری، تهران، معاونت شهرداری تهران
۱۰. شایگان، فریبا (۱۳۸۸)؛ نقش سرمایه اجتماعی پلیس در جلب همکاری مردم در جهت برقراری نظم و امنیت، فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا، سال دوم، شماره ۱
۱۱. شرافتی پور، جعفر (۱۳۸۶)؛ عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت مردم در حوزه امنیت عمومی با تکیه بر نقش پلیس، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات ناجا
۱۲. علوی تبار، علیرضا (۱۳۷۹)؛ بررسی الگوی مشارکت کارکنان در اداره امور شهرها، تجارب جهانی و ایران، جلد اول، تهران، مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری
۱۳. قاسمی پویا، اقبال (۱۳۸۲)؛ مشارکت در فعالیتهای آموزشی و پرورشی، تهران
۱۴. محمدی، غفار (۱۳۸۹)؛ مشارکت مردم با نیروی انتظامی امنیت را به دنبال دارد، خبرگزاری حوزه تخصصی دین، چهارشنبه ۱۱ مهرماه